

Dos monjos en «laus perennis»

**Els pares Hilari Raguer i Pius-Ramon
Tragan fan 90 anys**

Els pares Hilari Raguer i Pius-Ramon Tragan a la Biblioteca de Montserrat.

HILARI RAGUER

«Em vaig fer monjo després d'un ensurt: l'any 1951 em van detenir i em podia veure davant d'un procés sumaríssim»

PIUS-RAMON TRAGAN

«Van acusar l'abat Escarré de deixar que massa gent anéssim a estudiar a fora, sobretot perquè tornàvem amb un seguit "d'inquietuds"»

El pare Pius-Ramon Tragan tenia 19 anys quan va entrar a Montserrat. Era l'any 1947, data de les Festes de l'Entronització de la Mare de Déu de Montserrat, considerades el primer moviment de reconciliació cívica a Catalunya després de la Guerra Civil. El pare Hilari Raguer ingressaria a Montserrat una mica més tard, el 1954. Tenia 25 anys i havia patit en pròpia pell la repressió franquista. Aquest agost tots dos fan 90 anys (el P. Hilari l'11 d'agost, el P. Pius, el 20).

Per què van decidir entrar a Montserrat?

Pius-Ramon Tragan. El pare havia lluitat amb el bàndol republicà i, un cop acabada la Guerra Civil, va passar dos anys en un camp de concentració. Posteriorment va venir la Segona Guerra Mundial. Per tant, vaig viure la infància i la joventut enmig d'un clima terrible d'odi i de violència que em va portar a anhelar una dimensió de pau i de relació amb el transcendent. Al mateix temps, vivia a Esparreguera, i aleshores no s'hi podien fer estudis secundaris. Així doncs, vaig entrar a treballar a la impremta del monestir de Montserrat alhora que hi estudiava. Vaig passar d'un passat tràgic a un present pacífic, bo i obert.

Hilari Raguer. Em vaig fer monjo després d'un ensurt. Jo era d'una família cristiana i sempre m'havia interessat la religió. La idea de consagrar-me a Déu sempre anava i venia. Alhora, tenia contacte amb Montserrat perquè formava part del Grup Torras i Bages d'universitaris antifranquistes. L'any 1951 vaig ser detingut perquè em van trobar un manifest independentista. De cop i volta em podia veure davant d'un procés sumaríssim que es podia resoldre en 48 hores amb el meu afusellament. Moltes vegades li havia dit a Déu sobre la meua eventual vocació: «Si ho vols, digues-m'ho més clar.» No podia imaginar-me que parlés més clar... Vaig entrar a Montserrat sense saber res de la vida monàstica, però un cop a dins em va entusiasmar l'espiritualitat que s'hi vivia des del punt de vista litúrgic, bíblic i, en definitiva, benedictí. I aquí continuo.

Quina recorden com la principal dificultat dels inicis?

P-R.T. En aquella època no podíem tenir contacte amb la família. De fet, es van morir els avis, amb qui sempre havia conviscut, i no vaig poder anar a l'enterrament. També recordo l'estricta silenci. Jo havia vist juniors agenollats al corredor

del Capítol per haver parlat amb un company. Un altre aspecte era el menjar, que era molt escàs. Durant la postguerra, al matí només menjàvem una llesca de pa amb cafè, i més tard ja teníem una gana que no ens aguantàvem. Algunes visites de l'abat Aureli M. Escarré a Madrid eren per demanar un augment de queviures.

H.R. Jo em trobava bé a Montserrat, però veia l'ambient del clergat desconnectat del món exterior. L'abat Aureli M. Escarré va dir que d'ençà que jo havia entrat a Montserrat havia canviat l'ambient dels joves perquè plantejava qüestions socials. De fet, abans d'entrar al monestir havia treballat de passant amb un advocat laboralista. Ara bé, a Montserrat em vaig poder endinsar de ple en l'estudi de la religió, pel qual tant interès havia tingut sempre. Totes les assignatures m'agradaven i m'hi abocava. Jo em volia dedicar a la Sagrada Escripura, però l'abat Escarré em va dir que anés a la Sorbona de París a estudiar Ciències Polítiques. Aleshores gairebé vaig fregar la desobediència, però vaig obeir. Posteriorment, durant el curs 1978-1979, vaig poder estudiar Sagrada Escripura al Pontifici Ateneu de Sant Anselm de Roma, quan el P. Tragan n'era degà de Teologia.

Quins són els monjos de Montserrat que han configurat les seves trajectòries?

P-R.T. La persona que em va configurar i em va orientar va ser el pare Guiu Camps, aleshores prefecte dels joves, que em va obligar a fer Sagrada Escripura (jo volia fer Filosofia). També em va ajudar l'abat Aureli M. Escarré. Jo era el seu secretari segon i quan se'n va anar cap a l'exili al monestir de Viboldone (Llombardia) m'hauria pogut demanar que em quedés amb ell, si bé en canvi va dir-me que continués estudiant. Així mateix, quan molts dels meus companys van marxar a Sant Miquel de Cuixà, jo me'n vaig anar a estudiar a Jerusalem, on vaig descobrir l'Escola Bíblica. Passats tres anys, període en què vaig viure la guerra dels Sis Dies, vaig estudiar a la Facultat de Teologia catòlica de la Universitat d'Estrasburg. Vaig fer la tesi amb el professor Joseph Schmitt, que em va obrir el camí a l'ensenyament universitari. Primer vaig ser professor assistent

HILARI RAGUER

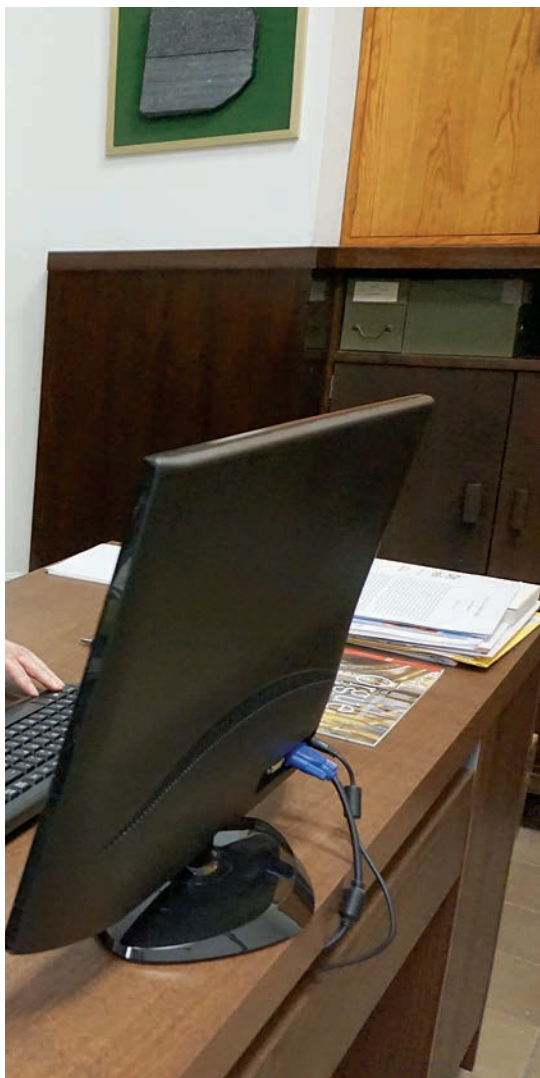
«Considero Colòmbia com la meva Terra Santa, perquè hi he tingut les experiències humanes i religioses més fortes»

PIUS-RAMON TRAGAN

«El patiment més gran va ser la il·lusió i el posterior desengany d'aquells joves que volíem canviar l'estructura monàstica»

a Estrasburg i després vaig anar al Pontifici Ateneu de Sant Anselm de Roma, on vaig passar-hi 25 anys, primer com a professor i després com a degà i rector.

H.R. Quiem va marcar més va ser l'abat Aureli M. Escarré. Malgrat les discrepàncies polítiques, conservaré sempre normes, idees i consells sobre la vida monàstica, als quals voldria mantenir-me sempre fidel. També em va marcar el pare Guiu Camps com a professor de Sagrada Escripura i referent de vida monàstica. I el pare Alexandre Olivar, que ara és a la infermeria a punt de fer 100 anys. El vaig tenir de professor d'Història de l'Església antiga, de Patristica i de Litúrgia, però era d'aquests savis que acabava parlant de tot. De fet, durant més de vint anys hem fet les vacances plegats en una masia del Pallars. Com a experiència personal m'han marcat les dues ocasions en què vaig estar al monestir colombià d'Envigado, fundació de Montserrat. Tant és així, que pel jubileu dels 50 anys de professió monàstica, en què és ha-

bitual fer un viatge pietós, li vaig demanar a l'abat Josep M. Soler d'anar a Colòmbia, que considero la meva Terra Santa, perquè hi he tingut les experiències humanes i religioses més fortes de la meva vida.

Montserrat continua sent un pol cultural de primer ordre?

P-R.T. Comparant el Montserrat de quan vaig entrar amb l'actual, crec que aquesta dimensió d'obertura i de cultura era molt més forta aleshores. La comunitat ha perdut membres que eren puntals des del punt de vista cultural i, ahora, no hi ha el mateix nombre de vocacions que hi havia abans. Pensar que es pot mantenir un nivell de cultura com el que hi havia trenta anys enrere resulta una mica difícil de preveure, encara que els superiors del moment present fan tant com poden. Ara bé, la casa té tots els mitjans perquè si algú vol estudiar pugui fer-ho: una bona biblioteca i la possibilitat d'estudiar a fora, almenys a Roma. En la nostra època hi havia monjos que estudiaven a Roma, París, Anglaterra, Alemanya, Jerusalem... De fet, van acusar l'abat Escarré de deixar que massa gent anéssim a estudiar a fora, sobretot perquè tornàvem amb un seguit d'*inquiétudes* i amb una altra mentalitat. I dintre de l'Església les mentalitats noves no s'accepten fàcilment. Actualment no és època d'*inquiétudes*.

H.R. Quan vaig entrar-hi, Montserrat era un illot de catalanitat, malgrat la dictadura franquista. La força venia en part pel nombre. El 1954 hi havia 140 monjos i 80 sacerdots. Però Montserrat és

també un símbol i és un emblema de Catalunya, i és factor d'integració. La força d'una comunitat tan nombrosa i amb una tradició cultural tan important va fer por al govern. En un moment donat, Manuel Fraga, ministre d'Informació, va voler prohibir *Serra d'Or*, però es va haver de fer enrere quan es va assabentar que totes les facultats de Filologia Romànica d'arreu del món hi estaven subscrietes perquè era l'única revista de cultura catalana. Una evolució important és que ara, com moltes congregacions religioses, hem de recórrer als seglars per a determinades activitats pastorals. És l'exemple d'una revista amb tanta tradició com *Qüestions de Vida Cristiana*, que s'ha confiat a Francesc Torralba. És important, doncs, canalitzar seglars destacats cap a l'orientació montserratina.

L'exili de l'abat Escarré, del qual vostès van ser testimonis privilegiats, va estar només motivat per raons polítiques?

P-R.T. L'enfrontament de l'abat Aureli M. Escarré va començar amb una homilia contra el governador civil de Barcelona, Acedo Colunga, el 1959, i va culminar amb les declaracions a *Le Monde* el 1963. Però, d'altra banda, dins de Montserrat un grup de monjos que havíem vingut de l'estranger amb *inquiétudes* vam portar una altra visió de la vida monàstica, no tan autoritària. Per entendre l'abat Escarré cal tenir en compte que a partir del 1936 va estar influït per les abadies de Maredsous i Maria Laach (de Bèlgica i Alemanya, respectivament), molt autoritàries. Quan el vi-

**CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES**

**CENTRE MÈDIC
PLAÇA MOLINA**

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h
Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte de 10 euros
www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN:

Tel. 932 188 826
Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

Pius-Ramon Tragan és director de l'«Escriptorium Biblicum et Orientale» de l'abadia de Montserrat.

HILARI RAGUER

«Quan li va fallar el terreny segur del monestir és quan l'abat Escarré va intensificar el vessant catalanista i antifranquista»

PIUS-RAMON TRAGAN

«La nostra formació no arriba al nivell dels científics alemanys o nord-americans, que disposen de molts més mitjans»

sitador de la congregació Subiaco el 1964 va constatar que la majoria de la comunitat no estàvem a favor de l'actitud de l'abat Escarré, se li va recomanar que sortís d'Espanya. Jo era amb ell a Roma quan el P. Celestí Cusi, president de la congregació de Subiaco, li va comunicar que havia de deixar el monestir. Va ser l'Església la que va donar el cop final, i no l'Estat espanyol.

H.R. No va sortir de Montserrat per raons polítiques. Quan vaig tornar a Montserrat després de la meva primera estada a Colòmbia, l'enfrontament a la comunitat estava en plena ebullició. Un monjo que després aniria a Sant Miquel de Cuixà em va definir molt bé la situació: «Durant anys hem viscut una situació contradictòria: d'una banda tenim un monestir innovador, renovador, antifranquista; i en contrast amb aquesta gran obertura, molt rígid i autoritari.» Recordo el dia que l'abat Escarré va anunciar a la comunitat la seva renúncia dient que «no havia pogut dominar els joves». Els joves érem nosaltres. Quan li va fallar el terreny segur del monestir és quan va intensificar el vessant catalanista i antifranquista. També és veritat que hi havia monjos que li demanaven que es pronunciés en contra del franquisme, començant pel P. Maur Boix, el seu secretari fi-

del. De fet, els grans discursos de l'abat Escarré eren del pare Maur.

Qui va escriure realment les declaracions a *Le Monde*?

H.R. L'abat Escarré va comunicar a Josep Benet i Albert Manent que estava disposat a fer unes declaracions. El pare Marc Taxonera explicava que Benet i Manent s'esperaven a fora quan van veure sortir el periodista José Antonio Novais amb les mans al cap pel nivell d'atac furibund d'Escarré. Posteriorment, Benet, Manent i Novais van suavitzar les declaracions.

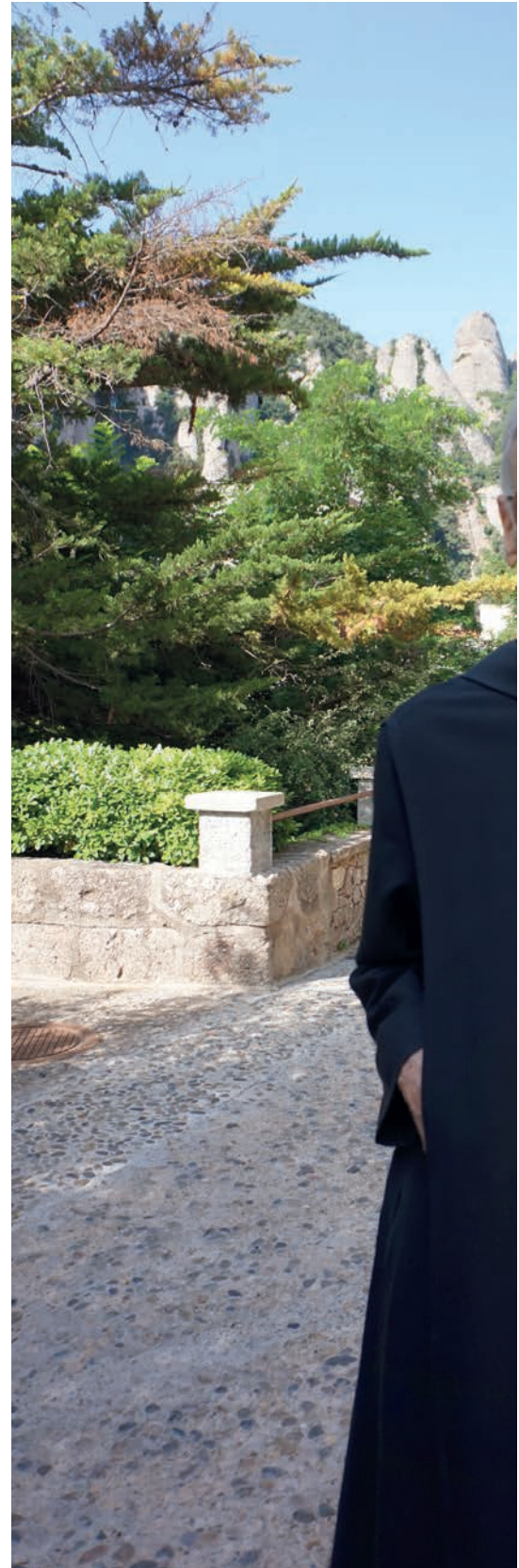
La comunitat de Montserrat ha travessat diferents crisis, algunes fins i tot de més recents, però va ser aquesta que ara comentaven la que els va fer patir més?

P-R.T. El patiment més gran va ser la il·lusió i el posterior desengany d'aquell grup de joves que volíem canviar l'estructura monàstica per fer-la més democràtica, oberta i atenta a l'activitat de cada persona. Malauradament, es va acabar imposant la tradició antiga, però no a través de l'abat Escarré sinó dels seus successors. Un exemple concret el vaig patir jo. Després dels tres anys a Jerusalem, vaig escriure a l'abat del moment, P. Cassià M. Just, el 1967, per demanar-li de prosseguir amb els estudis. Em va dir que no, que havia de tornar a casa. Des de Sant Miquel de Cuixà, però, el prior, el pare Oleguer M. Porcel, em va permetre de continuar-los. Per això, vaig anar a estudiar a Estrasburg. Em vaig guanyar la vida fundant una escola per als fills de la colònia espanyola a Estrasburg, que era molt nombrosa.

Ho vaig fer amb el suport de l'ambaixada, que em va voler condecorar amb la Medalla a l'Orde del Mèrit Civil. Els vaig dir que no. Després em van proposar la de l'Orde d'Alfons X el Savi. Aquesta sí que la vaig acceptar, perquè no feia mal a ningú...

H.R. La crisi que més em va fer patir va ser aquesta arran del problema de l'abat Escarré, per l'afecció i devoció que jo li tenia personalment i perquè va provocar el distanciament d'uns monjos que m'estimava i m'estimo molt. Tinc un record fabulós del clericat, de l'ambient d'estudis, de fraternitat i espiritual.

Malgrat els 90 anys, vostès conti-

Raguer, al jardí del monestir, continua amb la seva tasca de divulgació bíblica i de recerca històrica.

nuen estudiant i treballant. Com és el dia a dia?

P-R.T. Des que amb 69 anys vaig tornar de Roma, m'he dedicat a l'*Scriptorium Biblicum et Orientale*, organitzant el llegat del pare Bonaventura Ubach i fent-lo visitable. Després de la mort del P. Guiu Camps l'*Scriptorium Biblicum* havia quedat desert. A més, com que coneixia el Dr. Roca-Puig, que havia estat vicari a Esparreguera, va deixar-nos el seu llegat de papirs. M'he cuidat d'aquestes col·leccions arqueològiques, alhora que he continuat publicant i estudiant. A causa de la meua edat i del fet d'haver estat sempre malalt (vaig patir tuberculosi als 22 anys i em falta un pulmó), no faig la pregària de matines, però a laudes, nona, vespres i completes hi vaig sempre.

H.R. Em dedico a les dues branques en què m'he especialitzat: Bíblia i Història, en concret Història de l'Església en el període de la Guerra Civil. Quan l'any 1960 l'abat Escarré em va enviar a París a fer Ciències Polítiques, a l'hora de fer el doctorat vaig veure que era urgent donar a conèixer el paper real de l'Església espanyola i del Vaticà a la Guerra Civil. Això era l'any 60 i no he parat de fer-ho. Aviat sortirà publicat el volum què i últim quan m'han sortit documents nous que hi he d'incloure. Visc a la infermeria, participo a la missa conventual i procuro assistir a les diferents pregàries.

P-R.T. Entre ell i jo fem *laus perennis*. Jo vaig a nona i a completes. I dino al refetor. Raguer menja a la infermeria i va a matines, laudes, missa i vespres. De manera que entre tots dos ho cobrim tot.

Quina informació nova oferirà en aquest volum cinquè?

H.R. El més important de les meves recerques sobre l'Església i la Guerra Civil és que el Vaticà va mostrar gran reticència respecte del govern de Burgos: va tardar quasi dos anys a reconèixer-lo, i si ho va fer finalment va ser perquè estava guanyant la guerra. El Vaticà no va ser bel·licista, com Isidre Gomà i la quasi totalitat de l'episcopat espanyol. Polítics i historiadors de tots dos bàndols, per raons oposades, han sostingut que

el Vaticà es va adherir a la revolta des del principi. Així els insurrectes legitimaven el seu cop i els republicans justificaven la persecució religiosa dels primers mesos. Hi ha un telegrama personal de Mussolini al cap de l'aviació italiana en què li ordena fer bombardejos per «*terrorizzare le retrovie rosse et specie i centri urbani*». Van ser els terribles bombardeigs del març del 1938. La propaganda i els historiadors franquistes sostenen que eren objectius militars, però *L'Osservatore Romano* va condemnar-los i va dir que eren una matança inútil sense justificació militar.

A punt de fer els 90 anys, què pensen de cara a la mort i el llegat que deixaran?

P-R.T. Tinc la sensació d'haver viscut de la recerca d'altres i de no haver fet cap aportació personal i original. El meu esforç ha estat de comprendre l'estat actual de la recerca bíblica, sobretot germànica, i de presentar-la en una llengua llatina (italià, francès, català i castellà). En el fons, la nostra formació no arriba al nivell dels científics alemanys o nord-americans, que disposen de molts més mitjans. De cara a la mort tinc por, perquè no sé què passa després. El credo cristià presenta una visió molt estructurada, però l'han fet els homes, no és revelació de Déu. Al costat de la por de la mort hi ha el dubte, però és que la fe sempre porta com a llavor dins seu el dubte...

H.R. Quan el març de l'any 2013 vaig tenir un infart, em van dir que em moria. Aleshores vaig recordar una anècdota dels últims moments de l'abat Escarré, quan estava ingressat a la Clínica Plató. Un dels col·laboradors íntims li va preguntar si tenia por, i Escarré va contestar: «Por no, el que tinc és molta curiositat.» Jo em sento igual. Crec que el que vindrà després de la mort serà molt diferent del que he llegit i escrit. Per tant, el que sento és molta curiositat. Vaig entrar a Montserrat amb el desig de santificar-me, però després de l'infart vaig veure que estava com el primer dia. Per això vaig fer-me el propòsit d'aprofitar el temps. Han passat cinc anys i continuo sense avançar. També és veritat que només que Déu em concedeixi un instant ja n'hi haurà prou per compensar el que no he estat capaç de fer en tots aquests anys...